

Autorsko pravo

Međupredmetna tema

PRIPREMILA: NIKOLINA AZENIĆ KRSTIĆ

Što je autorsko djelo?

Autorsko djelo intelektualna je originalna tvorevina s književnog, znanstvenog i umjetničkog područja:

Sama ideja nije autorsko djelo, ona mora biti **izražena** u nekom obliku.

Tko je autor?

Autor djela jest fizička osoba koja je djelo stvorila
(pisac, dizajner, fotograf, koreograf, skladatelj, kipar, redatelj).

Autorom se smatra osoba čije je ime (znak, pseudonim)
na primjercima djela.

Ako je više autora sudjelovalo u izradi, riječ je o **koautorskom djelu**.

Koliko traje autorsko pravo?

Autoru pripada autorsko pravo na njegovom djelu samim činom ostvarenja djela.

Autorsko pravo u Republici Hrvatskoj traje **za života autora i sedamdeset godina** nakon njegove smrti.

Ako se radi o koautorskom djelu,

traje sedamdeset godina od smrti koautora koji je najdulje živio.

Istekom zaštite autorskog prava, djelo postaje javno dobro te se može slobodno upotrebljavati, uz navođenje autora.

Što je autorsko imovinsko pravo?

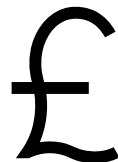
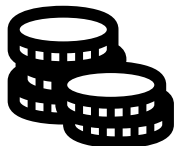

Autorsko imovinsko pravo jest pravo autora na iskorištavanje djela.

Djelo se iskorištava objavom, reprodukcijom ili umnožavanjem, stavljanjem u promet, prikazivanjem, izvedbom, prenošenjem, prijevodom, ekranizacijom i obradom.

Autorsko djelo može se iskorištavati samo po odobrenju autora.

Za svako iskorištavanje djela autoru pripada naknada.

Što je autorsko moralno pravo?

To je pravo autora da **bude priznat i označen kao tvorac djela**, da se usprotivi svakom deformiranju, sakaćenju i mijenjanju djela.

Izdavač, prerađivač, obrađivač, prevoditelj i dr.

tko javno iskorištava autorsko djelo dužni su

pri svakom iskorištavanju označiti ime i prezime autora djela.

Iznimke

Dopušteno je javno izvođenje djela u obliku izravnog poučavanja na nastavi ili na priredbama koje su vezane za nastavu u opsegu opravdanom obrazovnom svrhom koja se želi postići takvim priopćavanjem.

Autorskim se djelom u ovom slučaju ne smije ostvariti imovinska ili komercijalna korist.

Iznimke

Dopušteno je navođenje ulomaka nekog djela koje je na zakonit način postalo dostupno javnosti, radi znanstvenog istraživanja, nastave, kritike, polemike, recenzije, osvrta, u opravdanoj mjeri i u skladu s dobrim običajima.

Djela se mogu **citirati** ili **parafrazirati**.

Moraju se navesti izvor i ime autora.

Citat (citiranje)

To je doslovno prenošenje dijelova nekog teksta u drugo djelo (od riječi do riječi). Citati se ne smiju mijenjati, prepravljati. Treba ih biti što manje.

U tekstu se označavaju grafički (navodnicima i sl.), a umjesto njih bolji je izbor...

Parafraza (parafraziranje)

Najjednostavnije rečeno, to je točno **prepričavanje** nekog sadržaja ili teksta, ponavljanje s pomoću opisa pazeći na istinitost.

I za citate i za parafraze **moraju se navesti autor i izvor.**

Ako to ne učinimo, imamo...

Plagijat (plagiranje)

Plagijat (prema lat. *plagium*: otimanje, krađa), slijepo oponašanje, prisvajanje tuđega djela, u cjelini ili u pojedinim odlomcima.

Što je zabranjeno!

Što nije autorsko djelo?

Autorska su djela ostvaraji, a **ne ideje, postupci, metode rada ili matematički koncepti.**

Autorska djela nisu:

otkrića, zakoni, uredbе, odluke, izvješća, zapisnici, standardi, dnevne novosti i druge vijesti: obične medijske informacije.

Narodne književne i umjetničke tvorevine u izvornom obliku nisu predmetom autorskog prava.

Ključne riječi

*autor, autorsko pravo, citat,
parafraza, plagijat*

Odgovori na pitanja:

1. Koliko traje autorsko pravo u Republici Hrvatskoj?
2. Što autor ostvaruje imovinskim autorskim pravom?
3. Što je koautorsko djelo?
4. Koja je razlika između citiranja i parafraziranja?

Literatura

1. Horvat, Aleksandra; Živković, Danijela. 2013. *Knjižnice i autorsko pravo*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.

**2. *Hrvatska enciklopedija*. URL: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=4771>
(Pristupljeno 4. travnja 2020.)**

**3. *Što je autorsko djelo*. 2012. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GQ0AyrL0axY&t=6s>
(Pristupljeno 4. travnja 2020.)**

**4. *Zakon o autorskom pravu*. 2003. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_02_9_110.html
(Pristupljeno 4. travnja 2020.)**